

## Suomen köyhyyden vastainen verkosto EAPN-Fin

### Strategia 2021-23

*Hyväksytty yleiskokouksessa 24.11.2020*

#### Sisällys

1. Visio 2023
2. Katsaus toimintaympäristöön 2021-23
3. Painopisteet strategiakaudella
4. Toimet tavoitteiden saavuttamiseksi
5. Verkostosta ja sen tehtävistä

#### 1. Visio 2023

Suomen köyhyyden vastainen verkosto EAPN-Fin, European Anti-Poverty Network Finland, on avoin verkosto köyhyyttä vastaan toimiville järjestöille, ryhmille ja ihmisille. Sen visiona on olla tunnettu ja arvostettu vaikuttaja, joka toimii järjestöjen ja köyhyyttä kokeneiden ihmisten äänitorvena köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentämiseksi. Verkostossa ja sen kautta kokemuksellinen asiantuntijuus saa tilaa ja arvostusta yhteiskunnassa.

#### 2. Katsaus toimintaympäristöön 2021-23

Strategiakauden alkua leimaa keväällä 2020 alkanut koronaviruspandemia ja sen aiheuttama terveydellinen, taloudellinen ja sosiaalinen kriisi. Se on tuonut näkyviin yhteiskunnassa olevan eriarvoisuuden ja osattomuuden ja syventänyt sitä.

Sosiaaliturvajärjestelmän puutteet ja haavoittuvuus sekä perusturvaetuuksien matalan tason vaikutukset ihmisten pärjäämiseen ovat näkyneet selvästi, kun työttömyys ja toimeentulovaikeudet ovat lisääntyneet nopeasti.

Pandemia, sen rajoitustoimet ja niistä seuranneet lomautukset ja työttömyys ovat vaikuttaneet raskaimmin jo aiemmin köyhiin ja haavoittuvimmassa asemassa oleviin ihmisiin. Tällaisia ryhmiä ovat esimerkiksi pitkäaikaissairaat ja vammaiset ihmiset, pienituloiset lapsiperheet, osa ulkomaalaistaustaisista ihmisistä, itsensä työllistäjät, freelancerit ja muut epävarmoissa työsuhteissa olevat, pienituloiset, yksinelävät vanhuset, mielenterveys- ja päihdekuntoutajat, asunnottomat ja vapautuvat vangit. Nuorten työttömyys on kasvanut rajusti.

Kaikkein haavoittuvimpien ryhmien tarvitsemat palvelut sulkeutuivat nopeimmin. Asunnottomien mahdollisuudet suojautua tartunnoilta ja huolehtia hygieniastaan katosivat.

Sairauksien hoitovelka on alkanut kasvaa, kun resurssit keskitetään pandemian torjuntaan ja sen vaatimaan hoitoon.

Pandemian vuoksi naisten ja tyttöjen asema heikkenee sekä kansallisesti että etenkin globaalisti.

Kansalaisyhteiskunta ja järjestöt ovat osoittaneet koronakriisin aikana tärkeän roolinsa köyhyyttä kokevien ja haavoittuvassa asemassa olevien tukijoina. Kriisi on kuitenkin heikentänyt niiden toimintaedellytyksiä rahoituksen menetyksinä.

Myös muut aiemmat suuntaukset, kuten väestön ikääntyminen ja ilmastonmuutos, jatkuvat koronan tuomien muutosten rinnalla. Ilmastonmuutoksesta aiheutuvat ympäristön muutokset ja mahdollisesti myös ilmastonmuutoksen torjunta vaikuttavat raskaimmin jo valmiiksi heikompiosaisiin. Heillä on vähiten resursseja sopeutua siihen.

Strategiakaudella on meneillään köyhyyden vähentämiseen vaikuttavat sosiaaliturvan, vuoteen 2027 saakka, ja sosiaali- ja terveystalouden uudistukset. Kaudella pidetään kuntavaalit 18.4.2021 ja eduskuntavaalit 2.4.2023.

### 3. Painopisteet strategiakaudella

- A. Koronapandemian jälkihoidossa kiinnitetään huomio huono-osaisten ryhmien tarpeisiin, erityisesti toimeentuloturvan toimivuutta vahvistaen ja peruspalveluita varmistaen.
- B. Sosiaaliturvan uudistaminen aiempaa tasa-arvoisemmaksi ja kattavammaksi
- C. Sosiaali- ja terveystalouden uudistaminen niin, että huomioon otetaan erityisesti haavoittuvimmat ryhmät.
- D. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulain uudistaminen niin, etteivät sairastamisen kustannukset ole hoidon ja hoivan este.

### 4. Toimet tavoitteiden saavuttamiseksi

#### 4.1. Köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentäminen Suomessa

Verkosto

- muistuttaa Suomen hallitusta sen keskeisestä tehtävästä köyhyyden ja syrjäytymisen vähentämisessä YK:n Agenda 2030 kestävä kehityksen tavoitteiden mukaan.
- tuo tiiviissä ja ymmärrettävässä muodossa esiin köyhyyttä ja eriarvoisuutta koskevaa tietoa tekemällä vuosittain Köyhyysvahdin, joka kokoaa yhteen tilastoja ja tutkittua tietoa köyhyydestä sekä köyhyyttä kokevien näkemyksiä.
- tuo esille näkemyksiä ja ehdotuksia köyhyyden ja syrjäytymisen vähentämiseksi.

#### 4.2. Köyhyyttä kokevien osallisuuden ja äänen vahvistaminen

Verkosto

- järjestää tilaisuuksia ja kohtaamisia, joissa kokemusasiantuntijat, ammatilliset asiantuntijat, päättäjät ja tutkijat kohtaavat.
- tuo esiin kokemuksia sosiaaliturvan toimivuudesta ja vaikutuksista ihmisten elämään sekä ongelmien ratkaisuehdotuksia ja välittää tätä tietoa osaksi sosiaaliturvan uudistamista.
- jakaa vuosittain Kunnioittavasti köyhyydestä -tunnustuksen, joka tuo esiin köyhyyttä kokeneiden näkemyksiä köyhyyttä käsittelevästä journalismista ja ylipäänsä sen käsittelystä yhteiskunnassa.
- järjestää vuosittain kumppaneidensa kanssa kansallisen köyhyyttä kokeneiden ja päättäjien tapaamisen.

#### 4.3. Kansainvälinen yhteistyö

Verkosto

- osallistuu Euroopan köyhyyden vastaisen verkoston EAPN:n hallintoon ja työryhmien työhön.
- välittää tietoa ja näkökulmia Suomesta eurooppalaiseen vaikuttamistyöhön.
- välittää EAPN:n kautta saatua tietoa ja edistää sen kanssa yhteisiä tavoitteita Suomessa.
- tukee köyhyyttä kokevien ihmisten osallistumista eurooppalaiseen yhteistyöhön.
- osallistuu EU-ohjausjaksovaikuttamiseen kansallisesti ja EU-tasolla.
- seuraa Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toimeenpanoa ja etenkin komission ehdotuksia lapsiperheköyhyyden vähentämiseksi.
- seuraa aktiivisesti sekä koronapandemian vauhdittamaa maailmanlaajuista keskustelua universaalista perustulosta että perustulon edistämistä Euroopan Unionin puitteissa, esimerkiksi meneillään olevan eurooppalaisen kansalaisaloitteen muodossa.

## 5. Verkostosta ja sen tehtävistä

EAPN-Finin perustehtävä on koota köyhyyden vastaisia toimijoita yhteiseen vaikuttamistyöhön köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentämiseksi ja osallistua Euroopan köyhyyden vastaisen verkoston, EAPN:n kanssa vastaavaan työhön Euroopassa. EAPN-Fin on yksi EAPN:n 32 kansallisesta verkostojäsenestä. Keskeistä on tuoda esiin köyhyyttä kokeneiden ääni, toimia ihmisten kuuluvana äänitorvena.

Verkosto on perustettu 1994 ja se on rekisteröimätön. Sillä on 54 jäsenyhteisöä 2020. Niiden enemmistö on valtakunnallisia sosiaali- ja terveysjärjestöjä, jotka tekevät työtä eri väestöryhmien oikeuksien toteutumiseksi ja aseman parantamiseksi.

Verkostolla on hallitus ja asioiden valmistelua varten asiantuntemusta syventäviä, eri teemoihin keskittyviä työryhmiä. Sen kotijärjestönä toimii SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry, joka tarjoaa verkoston hallitukselle sihteeriresurssin sekä taloushallinnon ja viestintää.

Verkosto edistää

- sosiaalisia ja taloudellisia oikeuksia ja sen ymmärtämistä, että köyhyys loukkaa ihmisarvoa ja perusoikeuksia sekä estää tasavertaisen yhteiskuntaan osallistumisen. Oikeuksien toteutuminen tarkoittaa ihmisarvoista ja kohtuuhintaista asumista, riittävää, ihmisarvoisen elämän takaavaa perusturvaa sekä laadukkaita ja kaikkien saavutettavissa olevia sosiaali-, terveys- ja TE-palveluita sekä koulutusta.
- hyvinvointia ja itsenäistä suoriutumista.

Verkosto vaikuttaa

- köyhyydessä elävien ihmisten määrän ja ylisukupolvisen köyhyyden vähentämiseksi Suomessa
- hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamiseksi
- köyhyyden vähentämisen nostamiseksi kaiken yhteiskuntapolitiikan keskiöön ja siihen, että päätösten vaikutuksia arvioidaan johdonmukaisesti heikoimmassa asemassa olevien kannalta.
- köyhyyttä kokevien aseman parantamiseksi ja heidän ääneensä saamiseksi kuuluviin yhteiskunnallisessa keskustelussa muun muassa mediassa ja päätöksenteossa.

Perustuslain mukaan julkisen vallan tulee taata jokaiselle perustoimeentulon turva laissa mainituissa elämäntilanteissa. Keskeistä on, miten yhteiskunnan resursseja tulisi jakaa, jotta jokainen saisi riittävän toimeentulon ja ihmisarvoisen elämän edellytykset tasa-arvoisesti asuinpaikasta riippumatta. Tämä kaikki liittyy olennaisesti yhteiskunnan arvopohjaan ja yhteiskunnassa vallitsevaan keskinäiseen solidaarisuuteen. Myös yhteiskunnan yhtenäisyys, vakaus ja sisäinen turvallisuus ovat riippuvaisia siitä, miten aineelliset resurssit ja hyvinvointi jakautuvat ihmisten kesken.

Verkosto korostaa pohjoismaisen hyvinvointivaltion ja universaalien sosiaalipolitiikan keskeistä merkitystä köyhyyden ja syrjäytymisen vähentämisessä.